

**Комунальний заклад «Полтавський Палац дитячої та юнацької
творчості Полтавської міської ради»**

**«СЕЛФ-КОУЧИНГ ЯК ЕФЕКТИВНА
ТЕХНОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПЕДАГОГА»
(ВИСТУП НА ЗАНЯТТІ ШПМ «Світоч»)**

Підготувала:

методист

Оксана Швець

Полтава, 2024

Мета: познайомити педагогів з інноваційною технологією педагогічного самонаставництва, професійної самореалізації і самовдосконалення особистості – селф–коучингом.

Сприяти безперевному професійному розвитку педагогів в умовах соціальних трансформацій.

Забезпечити максимальне розкриття потенційних можливостей педагогічного працівника у розбудові своєї траєкторії професійного розвитку.

Активно впроваджувати інноваційні технології в практику власної педагогічної діяльності.

Збагатити методичний арсенал керівника гуртка.

План

I. Вступ.....	3
II. Висвітлення основних питань теми:	
а) основні поняття.....	4-6
б) завдання селф-коучингу.....	6
в) переваги селф-коучингу;.....	6
г) методи селф-коучингу.....	6-7
д) рівні професійних змін.....	8
е) основні позиції технології селф-коучингу.....	9
є)тест«Оцінка реалізації потреб педагога у розвитку й саморозвитку».....	10-11
III.Висновки.....	12
IV.Список використаних джерел.....	13

Тема виступу (слайд 1)

I. Вступ

Сьогодні перед педагогами стоїть складне і відповідальне завдання: незважаючи ні на що, сформувати у дітей такі життєві компетентності, які вони зможуть використовувати впродовж життя та застосовувати в практичній діяльності. Саме тому, сучасні вимоги до педагога-позашкільника передбачають систематичну роботу з розвитку професійної компетентності, поглиблення теоретичних знань та практичних умінь.

Організувати компетентнісний освітній процес (не знання заради знань, а вміння їх ціннісно використовувати в житті, професії) здатний педагог нової формації, що перебуває в авангарді суспільних та освітніх перетворень, який виконує в освітньому процесі ролі наставника, коуча, тьютора, модератора, фасилітатора, має академічну свободу.

Давайте пригадаємо поняття, хто ж такий наставник, коуч, тьютор, модератор, фасилітатор (див. слайд 2).

Наставник – це особа, яка передає знання та досвід.

Коуч – це той, хто надихає, мотивує і підтримує відповідальність за досягнення бажаних результатів на необхідному рівні до моменту їх здійснення. Коуч допомагає досягти мети, рухатись більш ефективно, розвивати сильні сторони особистості.

Тьютор (від англ. tutor – наставник) – це педагог та персональний наставник, який допомагає не тільки краще засвоїти важку тему, але й краще зрозуміти свої інтереси, грамотно розставити пріоритети, обрати спеціальність та навчитися вчитися.

Модератор - це наставник, керівник, який здійснює підтримку і організацію активної роботи групи. Модератор виконує роль лідера робочого колективу з метою використання потенціалу групи для вироблення найкращих рішень, і мотивування дітей на втілення цих рішень.

Педагог-фасилітатор – це організатор процесу колективного розв'язання проблем у мікрогрупах. Його завдання – сприяти, допомагати, полегшувати. Такий педагог створює комфортну атмосферу в групі, полегшуючи комунікацію та працює на основі принципів поваги та толерантності.

Завдання сучасного педагога – партнера, фасилітатора, модератора, тьютора допомогти дитині вибудувати таку життєву траєкторію, яка сприятиме її самореалізації у житті.

II. Висвітлення основних питань теми

Переходимо, безпосередньо, до висвітлення теми нашого заняття.

Педагог-позашкільник – це творча людина, яка має великий обсяг знань, умінь, здатна критично мислити, аналізувати та ухвалювати правильні рішення.

Методична робота в закладі позашкільної освіти зосереджена на допомозі педагогічним працівникам у розбудові своєї траєкторії професійного розвитку.

У формуванні професійної майстерності педагогів велика роль належить, насамперед, самоосвіті (див. слайд 3).

Самоосвіта:

- ✓ самостійний спосіб отримання знань в певній галузі науки, мистецтва, техніки, політичного життя, культури, ремесла;
- ✓ процес добровільної та усвідомленої пізнавальної діяльності, яка проводиться за індивідуальним бажанням і мотивується особистими мотивами;
- ✓ вища форма самовираження особистості, в якій адекватно беруть участь всі фізичні і духовні сили людини; це вид творчої діяльності, в процесі якої людина, саморозвиваючись і самозмінюючись, створює не тільки духовні, але й матеріальні цінності, що володіють як об'єктивної громадської, так і суб'єктивною значимістю;
- ✓ придбання нових знань і умінь шляхом самостійної роботи над матеріалами і, відповідно, собою.

На часі, варто говорити про нову роль педагога – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини.

Селф-коучинг – це одна з інноваційних технологій, яка допомагає підготувати педагога з інноваційним типом мислення, творчого, умотивованого. Це технологія педагогічного самонаставництва, професійної самореалізації і самовдосконалення, яка ґрунтується на прийнятті педагогом відповідальності за власні думки, дії, звички і за розвиток власного професіоналізму, педагогічної творчості і майстерності. Самореалізація в цьому сенсі є не стільки результатом, а скільки процесом – безперервним, циклічним, який триває все життя.

Педагог, беручи на себе відповідальність, використовуючи технології і техніки селф-коучингу зможе успішно моделювати й реалізовувати процеси самоосвіти й саморозвитку, як особистісного, так і професійного. Однак розвиток передбачає не просто опанування нового потоку інформації, вироблення умінь і навичок. Це ще й створення нових патернів мислення, які є інструментами реалізації нових ідей, освітніх технологій, мобілізації потенційних внутрішніх ресурсів, вироблення педагогічної дії нової якості.

Якщо ми хочемо, щоб у кого-небудь щось виходило, ми плачемо людину, підтримуємо, супроводжуємо, допомагаємо.

Селф-коучинг – це технологія плекання довершеної особистості, професіонала, майстра. Технологія самонаставництва для зацікавлених, творчих, які прагнуть розвиватися, вчитися, думати і діяти.

Недаремно ще Галілео Галілей стверджував, що краща мотивація – це самомотивація. В основу технології селф-коучингу покладено ідею про те, що кожен педагог неповторний, відрізняється власними професійними потребами, цілями, інтересами, мотивами, можливостями і ресурсами.

Головне – віднайти індивідуальні способи, форми, підходи для власного професійного розвитку. І педагог може виступити самонаставником для себе, побудувати і успішно реалізувати індивідуальну освітню траєкторію.

У свою методичну скарбничку додайте ще один скарб – селф-коучинг.

ЦЕ ТРЕБА ЗНАТИ!

Кбу́чинг в перекладі (від англ. *coaching*) означає – тренерство (див. слайд 4).

Складові коучингу:

- ✓ консультивання;
- ✓ наставництво;
- ✓ психотерапія.

Коучинг дозволяє: (див. слайд 5)

- ✓ підвищувати ефективність роботи;
- ✓ підвищувати ефективність навчання;
- ✓ розкривати внутрішній потенціал;
- ✓ покращувати ділові відносини;
- ✓ підвищувати мотивацію.

(СЛАЙД 6) Отже, селф-коучинг (від англ. *self-coaching*) – це самонаставництво, особистісне тренування, програма професійного й особистісного розвитку.

Педагогічний коучинг (від англ. *coaching* – наставляти, надихати, тренувати для спеціальних цілей, готувати до вирішення певних завдань) як система андрагогічних, акме-синергетичних, праксеологічних принципів і прийомів, які сприяють розвитку потенціалу особистості та групи спільно працюючих людей (команди, організації), а також забезпечують максимальне розкриття та ефективну реалізацію цього потенціалу.

Педагогічний селф-коучинг передбачає системність, вертикальну і горизонтальну цілісність неперервного освітнього процесу; інтеграцію

формальної, неформальної та інформальної освіти, навчальної, практичної й самоосвітньої діяльності.

В основі педагогічного селф-коучингу покладено ідею про те, що кожна особистість неповторна, відрізняється власними потребами, цілями, інтересами, мотивами, задоволення яких передбачає індивідуальні способи, форми, підходи до підвищення професійного та особистісного рівня.

ЗАВДАННЯ СЕЛФ-КОУЧИНГУ: (див. слайд 7)

1. максимізація потенційних можливостей педагогічного працівника або педагогічного колективу;
2. переклад природного потенціалу в активний стан: на рівень активних творчих інноваційних дій;
3. усунення перешкод, у першу чергу, внутрішніх чинників (страхів, припущень, професійних стереотипів, фрустрації тощо).

ПЕРЕВАГИ СЕЛФ-КОУЧИНГУ: (див. слайд 8)

- ✓ Повністю сам контролюєш коучинговий процес.
- ✓ Змінюєш свій мейндсет (від англ. – mindset – склад розуму, тип мислення, образ мислення).
- ✓ Перед собою завжди чесний, відкритий.
- ✓ Безкоштовна участь.
- ✓ Сам відповідаєш за власний результат.

МЕТОДИ СЕЛФ-КОУЧИНГУ (див. слайд 9)

1. **Метод конкретних ситуацій.** Ґрунтується на твердженні, що шлях до професійного вдосконалення можна прокласти лише через розгляд, вивчення й обговорення конкретних проблемних ситуацій.
2. **Метод емоційного стимулювання.** В основі цього методу навчання лежить принцип формування пізнавального інтересу педагога шляхом створення позитивних емоцій до запропонованого виду професійно-педагогічної діяльності, підвищення зацікавленості та мотивації до освітнього процесу.
3. **Метод створення ситуації пізнавальної дискусії.** Є дієвим методом активізації навчання, адже в дискусії народжується істина, а пошук істини завжди викликає посилену зацікавленість тією чи іншою темою, проблемою.
4. **«Мозаїка»** – метод розподілу обов'язків у групі, коли розподіл здійснюють самі педагоги. Такий вид освітньої діяльності допомагає самостійно, без допомоги викладача-коуча розподіляти обов'язки в навчальній групі та нести за даний розподіл відповідальність.
5. **Метод проєктів,** що допомагає підняти професійно-педагогічну діяльність на новий, технологічний рівень.

При селф-коучингу педагог самостійно обирає проблемне поле, віднаходячи найбільш суперечливі й непродуктивні моменти в професійно-діяльнісній, індивідуально-особистісній, мотиваційній сферах розвитку.

Які професійні зміни відбуваються у педагога при використанні технології селф-коучингу?

Можна говорити про **п'ять основних рівнів професійних змін при використанні технології селф-коучингу:**

1. Базовим рівнем є наше зовнішнє оточення, наші зовнішні стримульовальні чинники.
2. Ми взаємодіємо із зовнішнім оточенням за допомогою нашої поведінки.
3. Наша поведінка направляється нашою моделлю світу і нашими стратегіями, які визначають наші здібності.
4. Ці здібності організовуються за допомогою систем переконань.
5. Самі переконання організуються через ідентичність. Кожному рівню відповідають певні запитання.

Які питання для кожного рівня можна використовувати: (див. слайд 10)

1. **Рівень ідентичності – визначення самого себе:** «Хто?», «Хто я, чому прагну до цього результату?», «Ким я стану, коли отримаю цей результат?».
2. **Рівень переконань – наші цінності, вірування, мотивації:** «Чому?», «Чому цей результат важливий для мене?», «Які цінності для мене важливі, які переконання мене спрямовують?».
3. **Рівень здібностей – це різноманітні набори шаблонів поведінки, станів і стратегій, метапрограм, які ми виконуємо у своєму житті:** «Як?», «Як конкретно я можу отримати цей результат?», «Які здібності у мене є / мені потрібні, щоб здійснити ці дії в цих місцях в ці моменти?».
4. **Рівень поведінки – сукупність конкретних дій, зроблених нами в певному оточенні:** «Що?», «Що конкретно потрібно робити, щоб отримати цей результат?», «Що конкретно я буду робити, коли отримаю даний результат ».
5. **Рівень контексту – зовнішнє середовище (оточення), з яким ми постійно контактуємо, включає місце, час і людей:** «Коли? Де? З ким?», «Де, коли із ким бажаний цей результат?».

Отже, коли педагог долає якісь труднощі, треба зрозуміти причину: чи дане утруднення походить із зовнішнього контексту або причина в тому, що педагог не володіє особливим типом поведінки, для того щоб впоратися із контекстом. Або причина в тому, що він не розробив потрібні стратегії або

моделі світу, що дозволяє виробити цю поведінку? Чи не відбувається це через те, що відсутні переконання або є конфліктне переконання, що робить вплив на досягнення конкретного результату? І нарешті, чи не пов'язана причина труднощів із рівнем ідентичності, що впливає на всю систему в цілому?

Доцільність використання технології селф-коучингу полягає в наступних позиціях:

- ✓ **Підвищення продуктивності та якості професійно-педагогічної діяльності.** Педагогічний коучинг допомагає виявити краще в собі як людині, професіоналі, громадянину.
- ✓ **Безперервний професійний саморозвиток педагога.**

Стала мотивація педагогічного працівника до навчання впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти.

Коучинг передбачає швидке навчання «без відриву від виробництва», причому цей процес приносить радість і задоволення.

- ✓ **Покращення взаємин.** Якщо просто щось повідомляється, то обміну ідеями, думками не відбувається.
- ✓ **Збільшення часу для самоосвіти.** Підготовлений за допомогою технології селф-коучингу педагог охоче бере на себе відповідальність, його не треба підганяти.
- ✓ **Збільшення конструктивних ідей.** Селф-коучинг і створювана з його допомогою атмосфера заохочує конструктивні пропозиції від членів команди.
- ✓ **Мобільність, швидка й ефективна реакція в критичних ситуаціях.** В атмосфері, де люди цінуються, вони готові «витягувати човен» навіть до того, як їх покличуть це робити.
- ✓ **Діагностика і моніторинг безперервного професійного саморозвитку і самореалізації,** що дозволяє враховувати і прогнозувати зміни, які відбуваються в результаті впровадження інноваційних програм і технологій.
- ✓ **Більша гнучкість і адаптивність до змін.** В умовах кризи (перерозпаду) компетентностей, зростаючої конкуренції на ринку освітніх послуг зможе вижити тільки гнучкий і адаптивний, готовий до впровадження освітніх інновацій педагог.

СІМ КРОКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОНАСТАВНИЦТВА Й УСПІХУ (за Джеком Макані) (див. слайд 11-12)

Джек Макані – відомий датський коуч-тренер, автор семикрокової стратегії самокоучингу.

- **Крок перший:** авторська позиція. Візьміть відповідальність за своє життя на себе. Ніхто, крім вас, не винен в тому, що відбувається, і ніхто, крім вас, не змінить ваше життя.

- **Крок другий:** самопізнання. Хто я, де я, про що мрію, куди прагну ... В рутині повсякденності часто виявляється, що ви - незнайома для себе людина.

- **Крок третій:** тут і зараз. Живіть сьогоднішнім. Не майбутнім, не минулим. Подивіться на свою реальність, що в ній хорошого і що вже зараз можна зробити / виправити / покращити.

- **Крок четвертий:** очищення. Очистіть своє минуле від незавершених справ, думок, почуттів.

- **Крок п'ятий:** включене серце. Скласти свій кодекс честі і слідувати йому.

- **Крок шостий:** місія. Сформулюйте свою місію. Опишіть своє бачення життя і його сенс.

- **Крок сьомий:** посилення. Себе! Підсильте себе, поставте цілі, опишіть, як ви їх досягнете, усвідомте, ким ви хочете стати і яких завдань досягти.

Педагогічний селф-коучинг спирається на загальновідомі методи освіти дорослих (спостереження, опитування, бесіда, тестування, моделювання та ін.), метатехнології (інтерактивні, практико-зорієнтовані, тренінгові, адаптивні, акмеологічні, компетентнісно-зорієнтовані, ігротехнології та ін.), також має власні стандартизовані та апробовані процедури, моделі і технології самоактуалізації (SMATR, GROW, самокоучинг та ін.).

Технологія самокоучингу (див. слайд 13) – це технологія розкриття власного потенціалу та усунення внутрішніх бар'єрів за допомогою ефективних питань і виробленої стратегії педагогічних дій; засіб для визначення мети і завдань (вектора подальшого професійно-особистісного розвитку) і формування бажання (мотивації) рухатися в обраному напрямку. Самокоучинг гарантує усвідомлення, самостійність, відповідальність.

Зверніть увагу на піраміду селф-коучинга (див. слайд 14).

Складові піраміди:

- ✓ **пасивна техніка** (лекції, наочні матеріали);
- ✓ **практична техніка** (демонстрація та обговорення);
- ✓ **проактивна техніка** (практика, самокоучинг).

Слід зазначити, щоб рухатися в обраному напрямку до поставленої мети, варто виробити власну стратегію педагогічних дій та використовуючи різні засоби, досягти очікуваного результату.

Переходимо до виконання практичних завдань з теми заняття. До вашої уваги тест «Оцінка реалізації потреб педагога у розвитку й саморозвитку» (див. слайд 15-17)

Шановні колеги!

Відповідаючи на питання тесту, поставте, будь ласка, бали, що відповідають Вашій думці:

- 5 – якщо дане твердження повністю відповідає дійсності
- 4 – скоріше відповідає, ніж ні
- 3 – і так, і ні
- 2 – скоріше не відповідає
- 1 – не відповідає

Перелік професійних знань, умінь і установок педагога:

1. Я прагну вивчити себе.
2. Я залишаю час для розвитку, як би не був (ла) завантажений (а) справами.
3. Перешкоди, які виникають у професійній діяльності, стимулюють мою активність.
4. Я шукаю зворотний зв'язок із суб'єктами освітнього процесу, оскільки це допомагає оцінити себе.
5. Я аналізую свою діяльність, виділяючи для цього спеціальний час.
6. Я аналізую свої почуття і досвід.
7. Я багато читаю.
8. Я широко дискутую з питань, що мене цікавлять.
9. Я вірю у свої можливості.
10. Я прагну бути більш відкритою людиною.
11. Я усвідомлюю той вплив, що справляють на мене вихованці, колеги, батьки, адміністрація.
12. Я керую своїм професійним розвитком і одержую позитивні результати.
13. Я одержую задоволення від освоєння нового.
14. Відповідальність не лякає мене.
15. Я позитивно ставлюсь щодо просування по службі.

Підрахуйте суму балів!

Від 55 балів і більше – Ви активно реалізуєте потреби у саморозвитку і самореалізації. Так тримати!

Від 36 до 54 балів – у Вас відсутня сформована система у саморозвитку і самореалізації. Під лежачий камінь вода не тече! Почніть із найпростішого: проаналізуйте, що заважає Вам рухатись вперед, що залежить від Вас, а що від вихованців, колег, адміністрації. Продумайте, як нейтралізувати ці бар'єри у своїй професійній діяльності. Заплануйте конкретні шляхи, що допоможуть побачити динаміку зростання Вашої педагогічної майстерності: відвідайте майстер-клас колеги, критично проаналізуйте своє заняття, оберіть пролонговану інноваційну модель курсової підготовки.

Від 15 до 35 балів – Ви перебуваєте в стадії зупиненого саморозвитку. Згадайте загальновідоме: «Учитель живе доти, доки він вчиться». Спробуйте виявити ті бар'єри, які заважають Вам саморозвиватись і самореалізовуватись. Дайте відповідь на запитання, чому у Вас настає педагогічне старіння? Зробіть перший крок: проведіть за новою формою, освітньою технологією заняття, виберіть інноваційну методичну тему, актуальну для Вашого закладу, гуртка і дітей, попрацюйте над плануванням розвитку самоосвітньої, методичної, комунікативної компетентності. Усе залежить тільки від Вас і Вашого бажання не зупинятися на досягнутому, **А РУХАТИСЬ ТІЛЬКИ ВПЕРЕД!**

III. Висновки

Отже, селф-коучинг забезпечує висококваліфіковані індивідуальні тренування педагога для розвитку професіоналізму особистості, мобілізації потенційних внутрішніх ресурсів, вироблення професійно-продуктивного стилю спілкування із суб'єктами взаємодії.

Селф-коучинг потрібен тому, хто йде вперед, хто вже багато досяг і бажає досягнути більшого в житті та професії.

Педагоги здатні змінюватися лише в тих випадках, коли самі захочуть цього й готові до цього.

Педагоги, вчаться лише тоді, коли дійсно залучені в процес. Ми можемо вчитися за допомогою всього, що ми робимо, проте навчання відбувається лише тоді, коли ми мислимо і будуємо плани на майбутнє.

Щоб допомагати іншим, ми повинні безперервно прогресувати.

ДУМКИ, ЩО НАДИХАЮТЬ (див. слайд 18)

Єдиний спосіб робити свою роботу добре — це любити її. Якщо ти ще не знайшов свою улюблену справу, продовжуй шукати.

Стів Джобс

Ти повинен займатися тим, що робить тебе щасливим. Забудь про гроші або інші пастки, які заведено вважати успіхом. У тебе всього одне життя.

Карл Лагерфельд

Гарна ідея без дій - ніщо.

Будь-яка справжня освіта здобувається тільки шляхом самоосвіти.

М. Рубакін

Формальна освіта допоможе вам вижити, а самоосвіта приведе вас до успіху.

Джимі Рон

Селф-коучинг – це інструмент для зацікавлених, енергійних, творчих, таких, що прагнуть розвиватися, вчитися, думати і діяти.

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи.-2016. URL:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 05.06.2022)
2. Сидоренко В.В. Селф-коучинг (самонаставництво) як технологія професійного розвитку педагога Нової української школи : спецкурс /Вікторія Вікторівна Сидоренко. К.: Агроосвіта, 2020. 94 с. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/720149/1/>
3. Траєкторії розвитку еколого-краєзнавчої роботи Покотилівської станції юних натуралістів / відповід. за вип. К.Л. Влащенко, В.А. Редіна; упорядн. В.В. Глуховецька, І.Ю. Шестопалова; Харк. обл. станція юних туристів. – Харків: ХОСЮТур, 2020. – 121с.
4. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
5. <https://nashformat.ua/compilations-books/navchannya-samoosvita-rozvytok>
6. <https://samoosvita.in.ua>